

O tématu budeme uvažovat ze dvou perspektiv. První nám ukáže dvě základní zkušenosti komunity, které Terezie od Ježíše získala ve Vtělení a u Sv. Josefa. Druhá její smýšlení ohledně řeholní komunity, konkrétně v ženském karmelu. Můžeme se ptát, jestli při svých zakládáních měla v mysli představu komunity a s jakými charakteristikami.

1. První zkušenost 1535-1562

1.1. V klášteře Vtělení

Svatá Maria od Vtělení v Avile je klášter, do kterého ve svých dvaceti letech vstoupila doña Tereza de Ahumada dne 2. listopadu 1535. Proč právě sem? Říká: „Byl to ten, který se mi velmi líbil“ a „Kde byla ta má přítelkyně.“ (Ž 4,1) Její přítelkyně je doña Juana Juárez.

Původní založení začalo v r. 1479 jako karmelská beaterie, jež se řídila zvláštními statuty. Definitivní budova byla otevřena 4. dubna 1515, v ten samý den kdy byla malá Terezie de Ahumada pokřtěná. Toho dne komunita změnila svůj právní status a stala se klášterem s konstitucemi Řádu.

V době Tereziina vstupu se komunita pravděpodobně řídila *Konstitucemi Vtělení v Avile*, textem publikovaným o. Silveriem (BMC 9, Burgas, 481-523). Byly mniškami se slavnými sliby a chórovou modlitbou. V té době nebyl v platnosti slib klauzury: „V domě, v němž jsem žila se neslibovala klauzura.“ (Ž 4,5)

1.2. Komunitní rámec podle zákona

Konstituce Vtělení spolu s Řeholí Karmelu byly prvními texty zákonodárství Řádu, které mladá novicka Teresa de Ahumada poznávala a studovala. Představují program řeholního života značné náročnosti. Z jejich četby získáme následující charakteristiky komunity:

- Představují komunitu strukturovanou vertikálně kolem autority a norem.
- Faktory, které pomáhají spojení mnišek, aby se cítily svolanou komunitou, jsou řídké. Svou identitu shledává téměř výlučně v chorálních a liturgických úkonech.
- Podstata modlitby se charismatu Karmelu, mentální modlitba se nevyskytuje jako komunitní úkon.
- Co se týká stylu meziosobních vztahů, jsou výrazy jistě významná jako „sesterství“, „naše společenství“, „sestry mezi sebou mluví sladce“. Ale převažuje tón vzájemného respektu a úcty.
- Převorka zůstává na vzdálené rovině a považuje se za garancii řádné observance, dbá o počestnost a zachování norem.
- Je předepsáno mlčení asketického charakteru. A neuvažuje se o komunitních chvílích pro sesterský dialog. Komunitní rekreace se v konstitucích nevyskytuje.
- Učení o sesterské lásce je vzácné. Mnohem důležitější jsou předvídané tresty za přestoupení proti lásce, které jsou podrobně uvedené v dlouhém odstavci o vinách a trestech. Výslovně se doporučuje láska v úkonech sesterské korekce.
- Konstituce určují společný život s málo prvky sesterské soudržnosti. Nemají na zřeteli faktor počtu, ani v podmínkách pro přijetí hábitu neexistují kritéria jako je schopnost společného života.
- Práva kapitulárek účastnit se tajného hlasování při volbě převorky, při připuštění novic a jiných důležitých rozhodnutích také nepředstavují žádnou originalitu, co do společného práva, vzhledem k podobným klášterům té doby.
- Co se týče řádných zpovědníků, právo je omezující. Řeholnice mají malou svobodu zavát jiné. Není divu, že doña Tereza tímto nedostatkem v prvních letech trpěla.

V tomto právním rámci hodně karmelitek podle svěťice sloužilo „Pánu s velkou dokonalostí“ (Ž 7,3). Tyto zákony se podřizovaly mentalitě doby se zjevným nedostatkem v citění bratrského společenství.

1.3. Jiné okolnosti skutečného života

První je počet. Když se v r. 1515 otvíral nový klášter, zakladatelka doña Beatriz Guiera a její společnice chtěly stabilizovat maximální počet 14 mnišek. Ale velký příliv povolání vedl k tomu, že se od toho brzy upustilo a klášter až přetékal. Svěťice mluví o počtu kolem 180 (Dopis *Jedné řeholní aspirantce*, květen 1581, č.2). Tuto skutečnost potvrzují i jiné dokumenty té doby (Doña Maria Pinel, *Noticias del Santo Convento de la Encarnación*, BMC,2,102).

S tím jsou spojené jiné okolnosti: jednou z nich je extrémní ekonomická nouze, v které se komunita nachází. Aby tuto situaci zmírnily, některé mnišky vycházejí na dlouhé období do svých rodin nebo do domů svých přátel. Musí hledat pomoc u zámožných rodin. A sama doña Terezie dostává příkaz vyslechnout v hovorně a navštívit v jejich domech hodně těchto dobrodinců (Ž 32,9).

Další jsou nerovnosti založené na rodu a majetku. Zatímco „doñas“ disponují prostornými celami s různým příslušenstvím, chudší sestry spí v společném sálu. Některé z předních mají uvnitř služby ke svým službám. Existují také rozdíly v jídle mezi těma, kterým můžou pomáhat jejich rodiny, a ostatníma.

Z druhé strany i když byla v klášteře jistá základní věrnost chóru a společným modlitbám, bylo těžké udržet odpovídající atmosféru mlčení a modlitby. Ve skutečnosti to byl klášter nedávného založení a s malou tradicí, přeplněný. Hodně hovoren, závislost na příbuzných. Laici, kteří bydleli v klášteře a přinášeli zvenku zprávy a vzkazy. Do kláštera se dostaly některé mnišky s pochybným povoláním. Byl to mnišský svět sám o sobě. (Steggink, Otger, *Experiencia y realismo de Santa Teresa y San Juan de la Cruz*, Madrid 1974).

Známe tereziánské pasáže (Ž 7,3-5), které odhalují zlořády a uvolnění v kláštorech té doby. Se zjevnou ohleduplností brání svůj klášter: „To se netýká mého, protože je v něm tolik, které mu opravdově a s velkou dokonalostí slouží... A není z těch nejvíce uvolněných, a pravidla se v něm zachovávají celá“ (Ž 7,3).

Ale zároveň nemůže než být realistou. Jenom jeden fakt za všechny: ukončovala nové založení Sv. Josefa, a před nebezpečím, že ji o. generál přikáže vrátit se do Vtělení, píše, že by jí to rmoutilo „z mnoha důvodů, které nemám proč uvádět. Stačí jediný, totiž že bych v něm nemohla zachovávat přísnost prvotní Řehole, a že tam žilo víc než 150 sester“ (Ž 2,1).

1.4. Jak matka Terezie žije tuto zkušenost

Do komunity vstupuje s pokorným gestem, když od sester žádá sesterství. Přišla se odevzdat Bohu a pít z pramenů Karmelu. Přišla se učit. Přijaly ji do své společnosti s přátelským respektem a jistým obdivem. Tato dívka z rytířské rodiny, obdarovaná evidentním osobním kouzlem, měla odvalu čelit útěku z otcovského domu proti vůli svého otce (Ž 3,7; 4,1). Přidělili jí prostornou celu, jak to odpovídalo jejímu postavení a věnu. Co se týče domu, popisuje jej jako „velký a rozkošný“ (Ž 36,8)

1.4.1. *Stav jejího ducha.* – známe jej díky jejímu osobnímu svědectví. Jedno máme před a druhé po obláče, jakoby Pán po předcházejících bojích ohledně povolání a suchosti v roce postulátu chtěl naplnit její duši novou radostí: „Když jsem oblékla hábit... ihned mi dal tak velké štěstí, že jsem přijala tento stav, které mě dodnes neopustilo... Velmi mne těšily všechny věci řeholního života.“ (Ž 4,2) Později procházela neklidem a strachem pochopitelným v noviciátu „velkým nepokojem pro věci samy o sobě málo důležité.“ Ale „kvůli velké radosti, že jsem mniškou, jsem to všechno překonala“ (Ž 5,1). Zvláštní a těžká nemoc ji přinutila v roce profese vzdálit se z kláštera, aby se léčila (Ž 4,5). Překročení míry v pokání, vnitřní úzkost, špatná adaptace na stravu? Anebo epizoda navíc s jejím vždycky křehkým zdravím?

Intimní city, které se můžou potvrdit jinými úryvky: „Nikdy jsem nevěděla, co to je být nespokojená, že jsem mniška, ani na okamžik,“ píše (Ž 36,11). V superlativu: „A jak jsem byla spokojená v tom domě...“ (Ž 32,12). Kdybychom neznali důvody, bylo by divné, že měla pokušení odejít do jiné komunity stejného řádu, kde ji nikdo neznal, pravděpodobně do Vtělení ve Valencii. Aby nikdo neviděl a nikdo nekomentoval její vytržení a mystické fenomény (Efrén de la Madre de Dios, *Tempo y vida de Santa Teresa*, I,n.469). Měla tehdy 42 let (Ž 31,13).

Její vnitřní štěstí bylo plné vděčnosti a chvály Boha za povolání, za to, že ji přivedl na toto místo: „Po tolika oklikách mě tvá milosrdná a mocná ruka přivedla do tohoto bezpečného stavu, do tohoto domu tolika tvých služebnic, které mi dávaly příklad“ (Ž 4,3). A jinde: „Buď veleben, můj Bože, a ať tě chválí všichni tvorové, zes... mě povolal do řeholního stavu, což je velký projev přízně“ (C 8,2). To je obecný pohled, ... Pláč a slzy, o kterých vypovídá v několika úsecích svého života, mají zcela odlišnou příčinu (Ž 9,1.8).

1.4.2. *Její sesterské vztahy.* V spolužití se sestrami té početné a složité komunity Teresa de Ahumada rozvinula bohatství svých ctností a darů co do mezilidských vztahů. O jejich vztazích k převorkám víme málo. Jakou pomoc a rady jí daly např. v jejích afektivních a duchovních krizích? Víme, že od mládí měly vůči ní velkou důvěru a cítila se milovaná a ceněná. „Vídali mne totiž, jak jsem se často uchýlovala do samoty modlit, ačkoliv jsem byla mladá a měla tolik příležitostí, četla jsem hodně, hovořila o Bohu,... nereptala jsem... roto mi dávali více svobody než starším sestřím a vůbec mi hodně důvěřovali“ (Ž 7,2).

V pěstování sesterských vztahů září vlastním světlem čestnost a upřímnost její lásky: „Neměla jsem sklon reptat, ani někoho pomlouvat, nezdá se mi, že bych někomu přála něco zlého“ (Ž 32,7). Není divu, že měla „tolik přítelkyň“ (Ž 36,8).

Je pravdou, že v jistých chvílích trpěla reptáním, neříkám že ze strany cizích, leč ze strany mnišek své komunity. Dobře to potvrzují dva momenty od sebe hodně vzdálené. Jeden je z mládí, kdy obnovila modlitbu:

„Naráz začalo pomlouvání... říkali, že chci dělat svatou a že vymyslím novoty“ (Ž 19,7-8). Druhý v její lidské zralosti, když komentují její zakladatelské plány: „Upadla jsem v nemilost u celého kláštera, protože jsem chtěla víc uzavřený klášter... Říkaly, že je urážím“ (Ž 33,2). Víc by trpěla kritikou v příběhu nového zakládání (Ž 36,11-13). Bylo to riziko, kterému čelila z vnitřního přesvědčení.

Jak ji viděli ostatní? Ana María de Jesús, svědkyně v kanonizačním procesu, dosvědčuje, že „Tenkrát ji všechny řeholnice zmiňovaného konventu měly rády a velmi ji ctily.“ (*Proceso de Avila*, 1610, 4; BMC 19, 441). Zkušeností lidské samoty (cítit se sama, na okraji nebo izolovaná v množství), jež byla dost možná v té komunitě, ona netrpí.

1.4.3. „Hledat společnost“ (Ž 7,22). Tento výraz odkazuje na nutnost hlubokých vztahů, zpovědníků nebo duchovních rádců: „Nenašla jsem zpovědníka, který by mi rozuměl, třebaže jsem jej hledala 20 let“ (Ž 4,7). Dlouhá období krize, pochybnosti o svých duchovních zkušenostech, osobní světlo, v tom se vidí sama, bez pomoci. Nikdo, ani převorka, ani novicmistrová, ani zpovědník, ji nepomáhá a neradí. Její slova znějí jako nářek: „Je to velké zlo, když je duše sama uprostřed tolika nebezpečí. Zdá se mi, že kdybych měla s kým mluvit o tom všem...“ (Ž 7,20). Dlouhé hledání, které úplně mění znaménko její zralosti, širokých vztahů, nejen s dobrými zpovědníky a teology velké vážnosti, nýbrž i se svatými dnes kanonizovanými (Ž 23,4.8.10).

Druhá strana té samé mince je potřeba přátel kolem Krista a společníků na cestě vzhledem k řídkým možnostem duchovních kontaktů, jež jsou v komunitě. Pro velký význam jejich členů je zvláštní kapitolou skupina „pěti“ (Ž 16,7). Tento její malý kroužek přítelkyň, mnišek a laiček, které se setkávají v její cele v důvěrných a duchovních hovorech, aby si pomáhali v modlitbě. Právě při jednom z večírků této skupiny se zrodí první nástin budoucí komunity (Ž 32,10).

Hovorna, slabé místo ve Vtělení, byla i pro Terezii místem vztahů a rozhovorů. Návštěvy, které zaujmají komunitu a další lidé. To byl pro Terezii dvojsečný meč. Z jedné strany neskrblí a je milá k návštěvám, těší je, radí nebo učí modlit se, z druhé strany některé z těchto přátelství, jak je známo, se jistou dobu dotýkají jejího afektivního a citového světa a komplikují její život modlitby (Ž 7,6.8).

Dům a sestry, které sdílejí každý den modlitbu a život, radosti a starosti, tvoří v jejím duchu hluboký a vděčný cit příslušnosti. Mezi svými mniškami se cítí sestrou a karmelitkou. Cítí se být dcerou tohoto kláštera. A když o mnoho let později na svých cestách zakladatelky přejíždí Avilou, přiblíží se Vtělení s tímto komentářem: „Vracím se ke své matce“ (*Obras completas de Santa Teresa de Jesús*, BMC 2, 108). V soudech o této komunitě, jež odrážejí její spisy, se Terezie jeví ohleduplná a velkodušná vůči lidem. Nepohoršuje se nad lidskými slabostmi. Ale v jasném pohledu na negativní skutečnosti se jí představuje jiná alternativa. Plán nového životního rámce, kde se žije nejčistší ideál kontemplativního Karmelu. Plán hluboce promyšlený, promodlený a konzultovaný (Ž 32,12-13), který se každým dnem stává naléhavějším tváří v tvář problémům a zlu v církvi.

2. Jiná zkušenost 1562-1582

2.1. Komunita ve formaci

Za časného rána 24. srpna 1562 zatímco se rozpoutala velká polemika ohledně nového založení, Terezie se účastní otevření nového kláštera Sv. Josefa a obléká do hábitu čtyři první sestry. Je dcerou Vtělení a zároveň zakladatelkou Sv. Josefa. Ale nezůstává tam, protože když se zpráva donesla do Vtělení, převorka pro ni posílá a volá ji k odpovědnosti (Ž 36,11). Pouze měsíc nato žádá o povolení přestěhovat se a ujmout se úřadu převorky. Pod jejím vedením a učením rychle roste až do počtu třinácti. Na začátku uvažovala matka Terezie pouze o tomto jediném založení.

V tom čase se utváří legislativa. Legislativa pro zbrusu novou komunitu. Na počátku to byly krátké normy sepsané matkou Terezii. V průběhu prvních pěti let dokončí redakci konstitucí. Jsou plodem jejich intuicí, získaných zkušeností a samého života. Obdrží schválení generála Řádu v r. 1567. Je to krátká kniha se silným tereziánským otiskem, napsaná s duchovním zápalem. Odstavec o vinách a trestech není z jejího pera. Jiné tereziánské spisy, především *Cesta dokonalosti*, napsaná na žádost jejich sester, pomáhají doplnit tvář tereziánské komunity.

2.2 Základní charakteristiky nové komunity

Na známém večírku, již zmiňovaném, se skupinou přítelkyň (Ž 32,10) se zrodily základní linie možného založení. Existující dokumenty zjevují, jaké byly komentáře: ve Vtělení bylo příliš mnoho lidí, dům byl velký, prostředí málo usebrané a hodně hlučné, chyběla atmosféra pokoje a klidu. Uděláme proto klášter „malý a s málo mniškami“ (Tomás de la Cruz – Simon se la Sagrada Familia, *La Reforma Teresiana. Documentación de sus primeros días*, Teresianum, Řím, 1962, 211).

Tento klášter „malý a s málo mniškami“ bude novým rámcem, kde se žijí dvě prvořadě hodnoty, které Terezie objeví jako vlastní Karmelu: kontemplace a sesterství, obě v harmonickém spojení. Tu první Terezie od

Ježíše nazve „pokladem“ a „vzácnou perlou“, aby s nostalgií připomněla původní poustevníky na Karmelu: „z tohoto rodu pocházíme“ (H 5,1,2). A vysloví to v jasném tvrzení: „Styl, který zamýšlíme vést není jenom být mniškami, ale poustevnicemi“ (C 13,6). Bude tvořen třemi základními prvky samoty pro kontemplaci: přísnou klauzurou, celou a poustevnami (Konst. 8.15.32), nechajíc stranou společnou dílnu (Konst. 8).

Druhý rys, „styl sesterství“, je výraz u Terezie již klasický. Bratrské sesterství, jež se nevyjadřuje pouze ve vážnosti komunitních úkonů nebo chórových momentů. Je to to, co se snažila vysvětlit fra Janovi od Kříže, nedávno získanému pro její dům, když ho vzala na zakládání do Valladolidu v r. 1568. Aby byl svědkem „způsobu chování“ a „stylu sesterství a rekreací, které máme společně, kde je vše s takovou umírněností, kde to slouží jen aby se tam poznaly potřeby sester a k přijetí trochu zotavení“ (Z 13,5). To, co se zde popisuje je komunitní rekreace. Ohledně smyslu fráze „entender las faltas“ bylo víc interpretací. V jejím kontextu se slovo „faltas“ nepřekládá jako chyby nebo viny, ale jako nedostatky nebo potřeby sester (srov. Tomás Alvarez, *EstTer, III*, Monte Carmelo, Burgas 1996). Podle této interpretace je komunitní rekreace v tereziánském stylu daleká od korekce a definuje se jako čas uvolnění, zotavení a dobré nálady.

Formace této komunity je šťastnou shodou mezi normami a skutečností a doplňuje se s jinými charakteristikami, zde spojenými v syntézu: komunita vybraných lidí (Konst. 21); věnujících se modlitbě za církvev (C 3,1-2); v chudobě, bez rent, v práci a strohosti života (Konst. 9.11.12.32); všechny se stejnými právy, bez titulů „don“ a bez třídních rozdílů (Konst. 30); bez požadavků „věna“ (Konst. 21); s dobrou formací a dobrými knihami (Konst. 8); spojené nezištnou a obětavou láskou (Konst. 28); v radosti a vděčnosti (Ž 35,12); v radostné rodinné atmosféře (Konst. 26-28); a s denním řádem, který obsahuje kromě Eucharistie a chorální modlitby dvě hodiny mentální modlitby (Konst. 2.7). Všechno směřuje k vytváření sesterské a modlící se komunity.

A pevným základem, na kterém se upevní vnitřní a vnější pokoj, jsou praktické ctnosti: „Je velmi důležité chápat, jak na tom záleží zachovávat je, abychom si udržely pokoj... vnitřní i vnější: První je vzájemná láska, další odpoutanost od všeho stvořeného, další opravdová pokora... která je obsahuje všechny“ (C 4,4).

2.3. Jak světice žije novou zkušenost

Více faktorů ústí do této zkušenosti života u Sv. Josefa v Avile a činí ji výjimečnou. Prvním je přítomnost a ústní katecheze matky Terezie. Dalším faktorem, který musíme mít na zřeteli, je to, že při vypracování konstitucí se počítá kromě jiného s nosnými údaji pro běh života. A konečně je zřejmá ta zvláštní a jedinečná atmosféra horlivosti a jednoty, která je dána na začátku a která trvá jako výzva pro následující generace. Tyto faktory ve svém souhrnu by nebyly dány pozdějším komunitám.

Máme velmi přesné údaje o zkušenosti prvních pěti let u Sv. Josefa. Terezie je popíše jako „Nejklidnější roky mého života, jejichž pokoj a klid moje duše mnohokrát postrádá“ (Z 1,1). Stačí se zastavit u výrazů: „spokojenost“, „pokoj“, „klid“, „radost“, „odpočinek“, atd. Nebo výrazy, které mluví samy za sebe: „toto je nebe“, „Boží koutek“, sestry mají „duše andělů“. Je to oznámení dobré zvěsti vytyčené dobrořečením a chválou Pána (Ž 35.36; Z 1,1-6).

Není to jenom ona, kdo prožívá tuto radost, jsou to všechny sestry komunity. A to je významné, když si uvědomíme strohost a chudobu, v jaké žijí. Důležitým klíčem je lidský a mírný styl: „velká dokonalost s velkou mírností“ (Ž 36,30). „Vedly ho v radosti a spokojenosti, kde se každá pokládala za nehodnou zasloužit si přijít na takové místo“ (Ž 35,12).

Dobrořečí Pánu za tuto skutečnost. Je to On, kdo svolal tyto sestry, vyvolené duše, které jsou opravdovým jeho potěšením, „protože já jsem si neuměla přát takové pro tento účel“ (Ž 35,12). Jenom z Boha může tryskat taková radost: „Bůh jim dává spokojenost a tak spořádanou radost, že se to zdá být nebem na zemi“ (Dopis D.Cristóbalovi R.Moya, 26-6-1968,n.1)

Jiná svědectví odkazující na tyto roky potvrzují tuto skutečnost. Mezi jinými má velkou historickou hodnotu to, které přináší Francisco de Ribera, první životopisec světice v kapitolách 5 a 6 Života sv. Terezie od Ježíše, kniha II. Co se týká Marie od Sv. Josefa, podává nám svůj osobní dojem. Ona se cítí být fascinována matkou Terezii a jejími dcerami kvůli obdivuhodnému životu a rozhovory a zvláště kvůli „vlídnosti a velké ohleduplnosti“: „Pán mne povolal do řehole, když jsem viděla a mluvila s naší Matkou a jejími společníky“ (*Libro de las recreaciones, 2; Humor y Espiritualidad*, Monte Carmelo, Burgas 1966). Jednou obávanou neznámou bylo mínění generála Řádu, jenž navštívil Sv. Josefa v Avila v r.1567. Naštěstí a přes problémy, které vyvstanou později, Terezie u něj najde milé přijetí. „Měl radost, že viděl náš způsob života“ (Z 2,2).

Toto je hodnocení čistě pozitivní. Možná byli tací, kteří to snižovali vzhledem k pozdějším rokům, když se zakládání množila. Problémy, slabosti a dokonce odpor nikdy nechybí. I sama světice tomu musela čelit. Ale její svědectví obdivu je jasné: „Když se tedy začaly zalidňovat tyto holubičky Panny, naší Paní, začal božský Majestát ukazovat svoji velikost v těchto slabých ženuškách, i když jsou silné v touhách a v odpoutání od všeho stvořeného“ (Z 4,5). Nebo když volá: „Někdy mám zvláštní radost, když jsme shromážděny a vidím v sestřích tak velkou niternost, že která víc může, víc chval vzdává našemu Pánu“ (H 6,6,12).

3. Charakteristika tereziánské komunity

3.1. Teologální enkláva

Malé „kolegium Kristovo“ (CE 20,1) není jednoduchou lidskou realizací. Terezie od Ježíše jej situuje do perspektivy milosti. Povolání je darem, každá sestra je darem, komunita náleží Pánu, je Jeho dílem. Uskutečňuje ji a podpírá skrze Ducha. Svým mniškám se to připomíná v těchto třech postulátech: a/ Pán nás shromáždil: „Díky Pánu, který nás zde shromáždil“ (C 1,5; 3,1.10; 8,3). b/ Pán přebývá s námi: tento dům je „Boží koutek“, „příbytek, v kterém se Jeho Majestát těší“ (Ž 35,12). c/ Pán se o vás postará: „Mějte oči upřeny na svého Ženicha. On vás má vydržovat“ (C 2,1). Aktuálnost tohoto teologického pojetí potvrdil Vatikán II (PC 15).

3.2. Samota ve společenství

Terezie se na prvním místě pokouší znovu oživit kontemplativní charisma Karmelu. A chápe, že jeho nová míza může jen těžko kolovat v komunitních strukturách Vtělení. Odtud je její myšlenka skupiny sjednocené a identifikované s prvotním ideálem. V jeho souřadnicích je umístěno z jedné strany zhodnocení samoty (Konst. 8) a z druhé strany příhodnost vztahů. Mlčení a slovo. A to nejen skrze liturgické úkony, ale také v soukromém duchovním dialogu (Konst. 7) a v rekreacích, „všechny shromážděné můžou mluvit o tom co se jim bude líbit“ (Konst. 26,28). Harmonie života této komunity bude v rovnováze mezi kontemplativním mlčením v naslouchání Slovu, jádro Řehole Karmelu, a momenty sdílení ducha a života, liturgie a slavnost. „Čím jste svatější, tím laskavěji musíte jednat se sestrami“ (C 41,7). Všechno toto okořeněné veselostí, typickým prvkem tereziánských komunit.

3.3 Malá skupina

Matka Terezie měla velmi přesný plán ohledně počtu sester hned od prvního nástupu komunity. V modelu komunity, kterou zamýšlela pro Karmel, hraje počet důležitou roli. Prchá před komunitou-masou, jak ji zakusila ve Vtělení. Poté, co o tom hodně přemýšlela a konzultovala, chtěla počet ustálit na třináct, ani o jednu více. „Protože vím ze zkušenosti a z rad, které mi mnozí dávali, abychom neztratily ducha, jímž žijeme a vystačily s almužnou...“ (Ž 36,29). Protože „Kde je jich málo, je větší shoda a pokoj“ (Z 2,1). Trvání na tak přesném počtu v 16.století je významné. Důvody, které později vedly k zvětšení počtu na 21, neruší původní záměr.

3.4. Vybraná skupina

Terezie od Ježíše je v tomto velmi náročná. „Kde jich je tak málo, mají právo být vybrané“ (dopis doni Marii de Mendoza, 17.3.1572, č.14). „Ať jsou to lidé modlitby a (vhodné) pro náš způsob“ (dop. donu Cristóbal R. Moya, 8.6.1568, č.1). Nezáleží na tom, že nemají majetek, jestliže mají ctnosti (Konst. 21). Vlastnosti, které odrážejí větší citlivost pro její dobu, se týkají nadání nebo dobrého úsudku (C 14,2; Konst. 21) a psychologické vyrovnanosti kvůli spoluzítu (Z 7). Také ostražitost vůči vnějším tlakům (C 14,2; CE 20,1) a pomoc kandidátům, pro něž měla volbu svobody (Konst. 17; C 13, 7). Základní ideou je to, že i s lidskou slabostí komunita může zůstat jednotná a v růstu v míře, v jaké se jí daří přijmout do svého středu pouze takové členy, kteří můžou přilnout k celému jejímu ideálu, a s vědomím, že existuje hranice konfliktnosti, kterou není moudré překročit.

3.5. Nutná potřeba milovat se (C 4,5)

Můžou být chyby v jiných věcech, ale je nemyslitelné žít společně a nemilovat se. Matka Terezie se zřejmým dramatismem kategoricky tvrdí, že pro komunitu není větší neštěstí než přerušení lásky. To je jako vyhodit Ženicha z domu (C 7,10). Naopak malá komunita má být jako rodina: „V tomto domě... mají být všechny přítelkyně, všechny se mají milovat, všechny se mají mít rády, všechny si mají pomáhat“ (C 4,7). Z četby knihy *Cesta* (kapitoly 4 a 7) plyne jasný závěr, že se mají vychovávat v lásce. Je to absolutní nutnost pro osobní i komunitní rovnováhu. Vychovávat k lásce čisté a obětavé, univerzální a bez výjimečnosti (C 4,5.8; H 1,2,17). Chápat lásku jako dar a úkol (H 5,3,9). A vychovávat také k odpuštění a milosrdenství (C 36,7).

3.6. Svolané pro poslání v církvi

Terezie od Ježíše opisuje svou komunitu jako „hrad... dobrých křesťanů“ (C 3,2), a tak to předává svým dcerám. Komunita není shromážděná jen pro své posvěcení, ale proto, aby žily pro církev a pro lidstvo. Aby vstoupila do bitvy prostřednictvím přimluvy. „Toto je vaše povolání“ (C 1,5). Poslání, které budí dojem naléhavosti

vzhledem k zprávám, které přicházejí o rozkolu v církvi a postupu protestantské reformy: „Svět je v plamenech.“ (C 1,5) Co dělat? „To málo“ je: žít evangelní věrnost a „aby se všechny věnovaly modlitbě za obránce církve a kazatele a vzdělance...pomáhat jim v tom, v čem můžeme“ (C 1,2). Potom přišly její misionářské touhy pod vlivem pohanství Nového Světa. Toto církevní uvědomění zapojí tereziánské komunity definitivně do evangelizace.

3.7. *Komunita, škola formace*

Ano, převorkám jejich komunit a novicmistrovým připadá nevyhnutelné poslání. Dříve jim určila nutnost vychovávat k lásce. Také je mají poučit o tajemstvích víry, o modlitbě a samotném životě, nejen o úřadech. K tomu Terezie chtěla vybavit komunity dobrými převorkami, vyrovnanými osobami, pokojně pevnými, schopnými vést každou sestru i komunitu podle Božího plánu jemně a moudře. Malé příklady: bdí, aby měly dobré knihy (Konst. 8), dává orientaci a světlo každé sestře v jejím vnitřním životě při osobním setkání, povzbuzuje a vyučuje komunitu (Konst. 41.43), dovoluje soukromý duchovní rozhovor mezi sestrami (Konst. 7). Starostlivě si vybírá novicmistrovou (Konst. 40). Ohledně formace je rada: „vychovávat duše, aby v nich přebýval Pán“ a trvat víc na „ctnostech než na přísnosti pokání“ (Konst. 40).

3.8. *Velká dokonalost s velkou jemností (Ž 36,29)*

To je další rys tereziánské skupiny. Vychovávat sestry v evangelní radikalitě a vést je s jemností. Cvičení tohoto mistrovství a autority obecně má svůj styl: převorka vykonává svou funkci s mateřskou láskou a stará se, aby byla milovaná, aby ji poslouchaly (Konst.34). Je to mateřský postoj, ne maternalistický, provází s jemností a zároveň napravuje, napomíná a pomáhá podřízeným růst, upouští od dětinství. Mít poslušnost pod přesvědčivou pomocí lásky je jedním z hledisek tereziánského humanismu.

Ale jsou rysy, samozřejmě ne výlučné, které dohromady dávají pečeť jedinečnosti. Jim se může připsat mnoho jiných odstínů. V každém případě můžeme říci, že model komunity a styl, jenž jí charakterizuje, se jeví jako jeden ze základních prvků obnovného hnutí, které Terezie v Karmelu vyvolává. Její přínos pro pojetí a vývoj řeholní komunity ve své historické chvíli je významný a velmi prospěšný. Její program se uskutečnil přechodem od nebytí skupinou k bytí skupinou v přesvědčení, že jedině silně sjednocené a uvědomělé skupiny můžou zachovat čistotu ideálu a autentickou schopnost vyzařovat.

(Přeloženo z knihy *Diccionario de Santa Teresa de Jesús*, Monte Carmelo, Burgos 2001.)